

1. ΕΠΙΚΟ ΣΟΥ ΛΕΩ , BRO !

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: ...19/07/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: ...19/07/2026

Σελίδα: 4

Θεόδωρος Δ. Παπαγγελής

Επικό σου λέω, bro!

Ο πιο οικείος ορισμός του αρχαίου έπους προβλέπει μακροσκελείς έμμετρες αφηγήσεις όπου τον πρώτο λόγο τον έχουν «βασίλειδες και ήρωες», άλλοτε στα αρεϊμάνια ντουζένια τους («αριστοί» τις λένε οι φιλόλογοι), άλλοτε στα γρανιτώδη γινάτια τους και πιο σπάνια στις ανθρώπινες υφέσεις τους – όλα ευδιακριτά στην προθήκη της αρχαιολογικής *Ιλιάδας*. Παράσταση για έναν είναι και η *Οδύσσεια*, κυρίως αν σκεφτεί κανείς ότι στο γραφτό της παλινδρόσητος όλα τα ονόματα είναι οβημένα εκτός από ένα. Για τους συμπολίτες του Περικλή, η μεγέθυνση των πρωταγωνιστών του ομηρικού έπους είναι ήδη μια ιστορία από καιρούς αλλοτινούς και είναι σαφές ότι στο οικοσύστημα της κλασικής αθηναϊκής δημοκρατίας δεν μπορούσε να ευδοκιμήσει γνήσιο ηρωικό έπος. Ωστόσο, αυτό δεν εμπόδισε

την «Ομηρική Λέσχη» να έχει τα τακτικά μέλη της που ως ομηρίζοντα μπρουκαστικά δεν κατάφεραν να αφήσουν αξιολογικό ίχνος στα ραντάρ.

Οι γραμματικοί της ελληνιστικής Αλεξάνδρειας μελέτησαν τα ομηρικά έπη (και δρομολόγησαν την κλασική φιλολογία ως επιστήμη), αλλά ήξεραν ότι κανένας Φράνκεσταϊν δεν μπορούσε να νεκραναστήσει το ομηρικό σώμα, και όταν ο Απολλώνιος από τη Ρόδο (3ος π.Χ. αιώνας) ραψώδησε το επικό εγχείρημα του Χρυσόμαλλου Δέρατος, ο Ιάσωνάς του μεγαλούργησε περισσότερο ως «metrosexual» ζεν πρεμιέ που κάνει game με την άβγαλτη βασιλοπούλα, πριν εκείνη αφιμάσει ως η γνωστή Μήδεια. Και αργότερα το παραμύθι παρατήθηκε εντελώς από τον δράκο του, με αποτέλεσμα «επικά» σκεύασματα («διδασκτικά» τα λένε οι φιλόλογοι) του τύπου «Ο καλός κυνηγός», «Ο καλός

ψαράς», «Τι να κάνετε αν σας δαγκώσει φίδι» και «Ας παρατηρήσουμε τα αστερία» – δύσκολοι καιροί για τους παλιούς βασιλιάδες και ήρωες. Πάντως, η Λέσχη που λέγαμε συνέχισε να παράγει ομηρίζοντα κακέκτυπα (κυρίως ιστορικού ενδιαφέροντος) προορισμένα, αργά ή γρήγορα, για πολυτοποίηση.

Αν το καλοσκεφτούμε, μετά τον Ομηρό με τα Τρωικά και Μετατρωικά του, ηρωικό έπος πρώτης διαλογής δεν εμφανίστηκε

μέχρι την εποχή (1ος π.Χ. αιώνας) που ο Ρωμαίος Βιργίλιος «λεπλάτνησε» μεγαλοφυώς την *Ιλιάδα* και την *Οδύσσεια* για να αφηγηθεί την πορεία του Αινεία από την πυρπολημένη Τροία στην Ιταλία, όπου ήταν πεπρωμένο να δημιουργήσει τις μυθικές προϋποθέσεις για το μεγαλείο της ιστορικής Ρώμης. Ο κεντρικός ήρωας της *Αινειάδας* δεν είναι ούτε εγωπαθής Αχιλλέας ούτε καταφερτζής Οδυσσεύς αλλά ενσάρκωση της ρωμαϊκής

1. ΕΠΙΚΟ ΣΟΥ ΛΕΩ , BRO !

Μέσο: ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_B2

Ημ. Έκδοσης: . . . 19/07/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 19/07/2026

Σελίδα: 5

συλλογικότητας και ενεργούμενο ενός γεω-πολιτικού σχεδίου. Η *Αινειάδα* είναι το έπος της πρώτης δυτικής υπερδύναμης με επεξεργασμένη εξουσιαστική ιδεολογία και η Ρώμη του Βιργιλίου, συμβολικά διεσταλμένη, γνώρισε διαδοχικές αναβιώσεις (*translatio imperii*, δηλαδή «μεταβίβαση εξουσίας», το λένε οι ιστορικοί και οι φιλόλογοι) στη Νέα Ρώμη της Κωνσταντινούπολης, στην Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, στην Τρίτη Ρώμη των τσάρων, ξαναστήθηκε πλάι στον Σηκουάνα του Ναπολέοντα, στον Τάμεση της Βρετανικής Αυτοκρατορίας και (ξανά πίσω) στον Τίβερη του Μουσολίνι.

Η ιστορική και ιδεολογική επένδυση της «επικής Ιδέας» (η οποία στον Ομηρο παραμένει περισσότερο ή λιγότερο προσωποπαγής), όπως τη βλέπουμε στην *Αινειάδα*, κανονάρχησε και τις μεγάλες επικές αφηγήσεις των αναγεννησιακών χρόνων με τον ιπποτικό και ραινόμενο *Ορλάντο* του Λουντοβίκο Αριόστο (1532), τους Σταυροφόρους της *Απελευθερωμένης Ιερουσαλήμ* του Τορκουάτο Τάσο (1581) και τους επικούς θαλασσοπόρους του Λουίς ντε Καμόες στους *Λουσιάδες* (1572). Φυσικά, οι ιπποτικοί ήρωες εδώ είναι χριστιανοί με τη βούλα και οι ερωτικές τους ορμόνες έχουν υποστεί ιπποτική διύλιση με τρόπο που δύσκολα θα κατανοούσαν οι πρωταγωνιστές του Ομήρου και του Βιργιλίου.

Αλλά η εξουσία της επικής Ρώμης δεν ήταν μόνο του κόσμου τούτου. Ο Δάντης της *Θείας Κωμωδίας* (αλλά με κάποιον τρόπο και ο Χέρμαν Μπροκ πολύ αργότερα) ήταν βέβαιοι ότι η ιστορική και κοσμική Ρώμη δεν ήταν παρά μια μακρά «πρόβα τζενέραλε» με τελικό στόχο να σπκωθούν από τον θρόνο τους οι Καίσαρες για να εγκατασταθεί ο Άγιος Πέτρος, ου της βασιλείας ουκ έσται τέλος. Προσήλυτος στο σχέδιο, ο Τόμας Ελιοτ, γονυπετής μπροστά στον Βιργίλιο,

Η επική αψίδα που συνδέει τον ανθρωπολογικό Ομηρο με τον πολιτικό Βιργίλιο και τον πολιτικό Βιργίλιο με τον χριστιανικό Δάντη είναι η αφηγηματική επιτομή της Δύσης

τον ανακήρυξε Πατέρα της Δύσης.

Η επική αψίδα που συνδέει τον ανθρωπολογικό Ομηρο με τον πολιτικό Βιργίλιο και τον πολιτικό Βιργίλιο με τον χριστιανικό Δάντη είναι η αφηγηματική επιτομή της Δύσης. Η ελληνική μας παιδεία λιτανεύει, όπως λιτανεύει τον πρώτο όταν οι άλλοι δύο τελούν σε μερική ή ολική έκλειψη. Προφανώς είναι πιο εύκολο το «ανήκομεν εις την Δύσιν» του ελληνοκεντρικού μας επαρχιωτισμού επειδή δεν θέλει πολύ διάβασμα.

Φυσικά, το Χόλιγουντ είχε και έχει τον δικό του τρόπο να διαβάσει το έπος, και το γιατί ο Κρίστοφερ Νόλαν ξαναπακετάρει, όπως ξαναπακετάρει, την *Οδύσσεια* είναι μια άλλη ιστορία που έχει αυτή καθαυτήν εξαιρετικό ενδιαφέρον για τη ζωή που ζούμε σήμερα. Το σίγουρο είναι ότι η «επική Ιδέα» είναι σύστημα αειφόρου μετεμψύχωσης, τόσο που πρόσφατα φύτρωσε ανάμεσα στα άλλα βοτάνια της νεανικής αργκό – «επικό σου λέω, bro».

«Ψάλλε, θεά, την οργή του Αχιλλέα» αναμέλπει ο επικός αρχιμάστορας, και δεν είναι βέβαιο ότι θα το έλεγε ακριβώς έτσι αν μπορούσε να ξέρει ότι κάπου τριάντα αιώνες αργότερα το έργο («Επική Οργή») θα ανέβαινε από τον Τραμπ ως οπερέτα.

Ο κ. Θεόδωρος Δ. Παπαγγελής είναι ακαδημαϊκός.